

חזון למערכת החינוך

הצעה למדיניות חינוך ומסרים

תפיסת יסוד

החינוך הוא היסוד לביטחון הלאומי

בו טמון המפתח לעוצמה לאומית, כלכלית וביטחונית ולשמירה על היתרון האיכותי של הדור הבא. ההשקעה בילדים היא ההשקעה בצה"ל, בהיי-טק ובחוסן החברתי של ישראל.

החינוך הוא הדרך לשוויון הזדמנויות

כל ילד בישראל, בכל מקום ובכל מגזר, זכאי להזדמנות אמיתית להצליח. מערכת חינוך ציבורית מחויבת לפעול לצמצום פערים ולהבטיח נגישות שווה לכל אזרח.

החינוך הוא המפתח לזהות

חינוך הוא הכלי המרכזי לטיפוח והעמקת הזהות. על החינוך הממלכתי לחזק את התרבות והמורשת היהודית-ישראלית ולטפח ערכים דמוקרטיים, סובלנות ושייכות.

החינוך הוא הבסיס ללכידות החברתית

חינוך ממלכתי איכותי מטפח סולידריות חברתית, שייכות לאומית ומחויבות למדינה, לאומה ולכלל אזרחי המדינה.

האתגר

מערכת החינוך לא ממלאת את ייעודה

הישגים נמוכים מאוד ומדרדרים — תלמידי החינוך הממלכתי מדורגים בשליש התחתון במבחנים בינלאומיים. לצד זאת, גדל בעקביות היקף התלמידים שאינם מקבלים מיומנויות בסיסיות החיוניות להצלחה במשק ובחברה.

פערי הציונים בין תלמידים הם הגבוהים בעולם המפותח, והמתאם בין הציונים לרקע הסוציו-אקונומי הוא הגבוה ביותר. מערכת החינוך נכשלת בקידום הוגנות וצמצום פערים.

איכות המורים נמוכה — במבחני מיומנויות בינלאומיים מדורגים המורים בישראל במקום השלישי והרביעי מהסוף ביחס לעמיתיהם במדינות המתקדמות.

המערכת מרחיקה בין מגזרים ומגביה חומות ביניהם במקום להוות בסיס ללכידות חברתית.

הגורמים המרכזיים לכשל

- מערכת ריכוזית ביותר וחסרת גמישות, שמונעת מצוינות ויוזמה בבתי הספר.
- שיטות העסקה נוקשות שאינן מתגמלות מצוינות ומסירות, וחוסר עצמאות ניהולית ופדגוגית, היוצרים קושי לגייס ולשמר מורים ומנהלים טובים.

הפתרון: שיפור יעילות ואיכות המערכת

משרד החינוך יהפוך מאופרטור לרגולטור

המשרד יפסיק לעסוק בהיבטים תפעוליים ויתמקד בתפקידיו כקובע מדיניות וסטנדרטים וכגורם מודד ומפקח.

סמכויות הניהול האופרטיבי יועברו לרשויות המקומיות

הרשויות יתכננו את מיקום ואופי המוסדות, יתקשרו עם גורמים מפעילים, ינהלו את הרישום והשיבוץ, ויבטיחו הוגנות ונגישות לכל תלמיד.

סמכויות התפעול המוסדי יועברו למגוון בעלויות

רשתות חינוך, עמותות ורשויות מקומיות יפעילו את המוסדות תוך מחויבות מלאה לערכי החינוך הממלכתי, ללימודי הליבה ולרגולציה הממשלתית.

אוטונומיה ניהולית ופדגוגית לצוותי ההנהלה וההוראה

מנהלי בתי ספר יקבלו אוטונומיה אמיתית בניהול כוח האדם, התקציב והפדגוגיה. צוותי ההוראה יזכו לאוטונומיה מקצועית ופדגוגית רחבה.

חיזוק הציבוריות

המשרד יקבע "סטנדרטים לציבוריות" ויאכוף אותם — רק מוסד שיעמוד בסטנדרטים יוגדר כציבורי ויקבל תקציב ככזה. הסטנדרטים יכללו לימודי ליבה ומחויבות לערכי החינוך הממלכתי.

הביזור יאפשר מגוון רחב של מוסדות — על כל הרצף המגזרי והתרבותי — ובכך יצמצם את הפערים החדים בתכנים ובערכים הקיימים היום בין הזרמים השונים.

צדק חינוכי: חיזוק ההוגנות

- ◀ ביטול פערי התקצוב בין זרמים ואוכלוסיות.
- ◀ הרחבת דיפרנציאליות התקצוב לפי רקע סוציו-אקונומי וחסך חינוכי.
- ◀ מדדי הוגנות ואינטגרציה ברמת הרשות והמוסד, שיתמרו קידום שוויון הזדמנויות לצד מצינות.
- ◀ איסור על מיון תלמידים ואחריות הרשות להבטיח נגישות שווה לכל תלמיד למוסדות חינוך איכותיים.

שותפות רחבה

- ◀ תהליך שינוי משותף לכלל החברה הישראלית – חילונים, דתיים, חרדים וערבים.
- ◀ שיתוף פעולה בין משרדי החינוך, האוצר והרווחה ליצירת רצף מערכתי: חינוך-רווחה-כלכלה.
- ◀ מבנה סמכויות מאזן ומיטיב בין הממשלה, הרשות, המוסד החינוכי וההורים — צמצום המאפיינים הכופים ויצירת מנגנוני קבלת החלטות משותפות.